

APPELLATE CIVIL

ਬਾ ਅਦਾਲਤ ਦਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.ਜੇ.

ਆਰੀਆ ਪ੍ਰੀਤੀਨਿਧੀ ਸਭਾ, ਪੰਜਾਬ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਦੇਵ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ, 183 ਆਫ 1959,

ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟਸ ਐਕਟ (VI of 1918)-ਸੈਕਸ਼ਨ 24-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-ਕੀ-ਸੀਮਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ-ਕੀ ਵੈਧ ਹੈ-ਕੀ ਉਹ ਮਿਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਮਿਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸੀ. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਇੱਛਾ-ਦੀ ਰੱਦ-ਕੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਗਾਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਸਬੂਤ ਐਕਟ (1872 ਦਾ I) ਧਾਰਾ 63 ਅਤੇ 65-ਮੂਲ ਆਗਾਮੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ-ਕੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1908 ਦਾ XVI)-ਸੈਕਸ਼ਨ 57(5)-ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ-ਕੀ ਅਸਲ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟਸ ਐਕਟ, 1918 ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁਦਈ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਆਪਣੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉਹ ਮਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਹ ਮਿਤੀ

ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਹੇਲਡ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਸੀਅਤ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਬਣਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਸੀਅਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਲੱਭੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹੇਲਡ, ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਵਸੀਅਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 63 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਐਫ) ਅਨੁਸਾਰ। ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਗਰੀ ਬਾਰੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਹੈ ਜੋ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 57 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ। ਇਸ ਲਈ. ਜੇਕਰ ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਹੀ ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸਲੀ ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਅਮਲ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਸਰੂਪ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 1958, ਸ਼੍ਰੀ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਮਿਤੀ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1955 ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ,

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

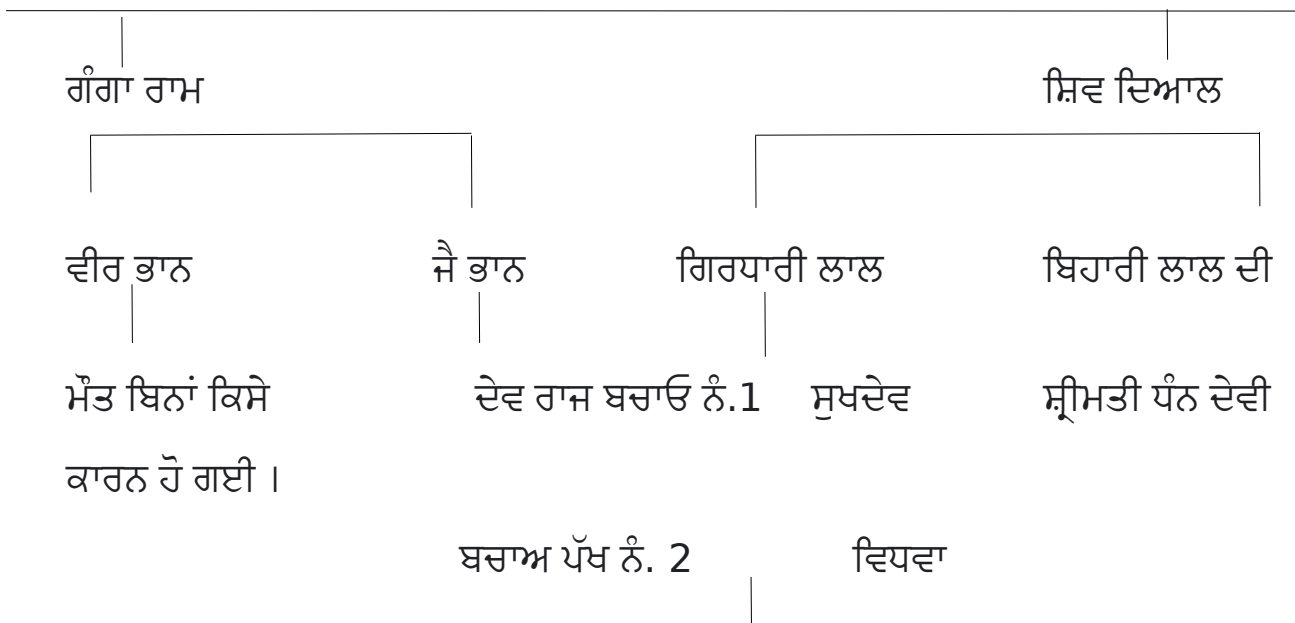
ਰੂਪ ਚੰਦ ਅਤੇ ਆਰ.ਡੀ. ਤਲਵਾਰ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਚ.ਐਲ. ਸਰੀਨ, ਕੇ.ਐਲ. ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਕੇ.ਕੇ. ਕੁਕਰੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.-ਇਹ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਆਰੀਆ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਭਾ, ਪੰਜਾਬ, ਜਲੰਧਰ, ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1860 ਦਾ ਨੰ. 21) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੁਸਾਇਟੀ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਨਾਲ ਥਰਡ ਡਿਗਰੀ ਵਿਚ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਵੰਸ਼-ਸਾਰਣੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ:-

ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੁਕਮਣੀ ਧੀ।

ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਸੁਜਾਨਪੁਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਪਠਾਨਕੋਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ 558 ਕਨਾਲ 19 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਉਸਨੇ 16 ਜੂਨ, 1914 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਸੀਅਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਸੀਅਤ ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਅਤੇ ਦੋ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੇਟੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੁਕਮਣੀ ਕੋਲ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਸੌਂਪਣਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਧੰਨ ਦੇਵੀ

ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 10 ਘਮਾਉਂ ਜ਼ਮੀਨ ਅਰਥਾਤ 80 ਕਨਾਲ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਸੁਜਾਨਪੁਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਮੁਦਈ ਸਭਾ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਸੀਅਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਯਾਨੀ 17 ਜੂਨ, 1914 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਸਾਲ 1938 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਮੌਤ 12 ਮਾਰਚ, 1942 ਨੂੰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1942 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1942 ਨੂੰ ਇੰਤਕਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ 11 ਮਾਰਚ, 1954 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਕੇਸ ਨਿਰਣਾ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1954 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। , ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਮੁਦਈ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਖੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਨੇ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ 28

ਅਪ੍ਰੈਲ, 1955 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਕੇਸ। ਇਸ ਰਿਮਾਂਡ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਨੇ 19 ਮਈ, 1958 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਦਲੀਲਾਂ ਉਠਾਈਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ —

1. ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਕੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਗਲਤ ਹੈ; ਅਤੇ
2. ਕਿ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ।

ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਉਠਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਨੇ ਕਦੇ ਕਬਿਤ ਵਸੀਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਹੁਣ ਹਰੇਕ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਉਸੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 1938. ਉਸਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ Mst. ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ।

ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਧਨ ਦੇਵੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਲਈ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਸੀ। 12 ਮਾਰਚ, 1942 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਖੁੱਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਰੁਕਮਣੀ, ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਸੁਜਾਨਪੁਰ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ

ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਸੁਜਾਨਪੁਰ ਨੇ ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧੀ, ਰੁਕਮਣੀ, ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਉਸ ਦੇ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ, ਯਾਨੀ 11 ਮਾਰਚ, 1954 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਸੀਅਤ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਮ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਅਸਲ ਵਸੀਅਤ ਧਨ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ.

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ 12 ਮਾਰਚ, 1942 ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ. ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ 11 ਮਾਰਚ, 1954 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1954 ਨੂੰ, ਯਾਨੀ ਉਹ ਮਿਤੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੁਦਈ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ, ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਜਿਸ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਦੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ-

"ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਦਈ ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੱਜ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਪਠਾਨਕੋਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।"

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਹਵਾਲਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਠਾਨਕੋਟ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਗਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਤਸੁਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਜੋਂ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਨਾ ਕਿ ਮਿਤੀ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਯਾਨੀ ਕਿ 11 ਮਾਰਚ, 1954। ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਖੀ 'ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ' ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਾਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਖੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ? ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ 11 ਮਾਰਚ, 1954 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ (VI of 1918) ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:-

"24. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਕੋਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਦਿਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਤਾਰਾ ਚੰਦ (1) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। . ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਹੀ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ

ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਈ ਸ਼ਰਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ (2) ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

"ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ "ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ।"

ਸ਼ਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੰਡ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਦਈਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਕੋਲ ਮੁਦਈ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਮਿਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵੰਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਸ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਇਸਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸ਼ਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪੱਖ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਾਬਕਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤੀ ਐਕਟ ਦੇ 37. ਸੈਕਸ਼ਨ 37 ਉਸਨੂੰ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ

ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਨਿਯਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਦਰਜੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਤਨ ਸੇਨ ਉਰਫ ਰਤਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਸੂਰਜ ਭਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, (3)। ਨਿਧੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਮਜ਼ਹਰ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (4), ਬਿਸ਼ੰਬਰ ਦਿਆਲ ਬਨਾਮ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ (5), ਡਾਕੌਰ ਟੇਮਹਲੇ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰਲਾਲ (6) ਅਤੇ ਮੱਤ ਮੰਡਲ ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਮੋਹਨ ਮਲਿਕ, (7) ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖੋ।

ਇੱਥੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਸਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸਦੀ ਫਾਈਲ ਬੋਝ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਮਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ 11 ਮਾਰਚ, 1954 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੌਤ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੋਂ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ 11 ਮਾਰਚ, 1954 ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਨੇ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਸੀਅਤ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਮੂਲ ਵਸੀਅਤ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਉਹ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਫਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਜੀਵਨ ਸੰਪਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖੋਜ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖੋਜ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜੇਗੀ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਕੋਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਖੋਜ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਹੋਈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਵਸੀਅਤ ਲਈ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾ ਲੈ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੂਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕਿ ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵਸੀਅਤ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਨਿਯਮ ਹੁਣ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਸੀਅਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਲੱਭੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ

ਉਸ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨਵੰਤਾ ਬਨਾਮ ਪੈਡਮੈਨ (8) ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 1165 'ਤੇ ਚੀਫ਼ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

"ਮੁਦਈਆਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਲਾਲ ਚੰਦ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਸਾਬਿਤਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਮੇਰਠ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ (9) ਅਤੇ ਅਨਵਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਦ ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ਼ ਸਟੇਟ ਫਾਰ ਇੰਡੀਆ (10) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿੰਦੂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੰਨੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਹੁਣ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੌਲਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ." ਇਸ ਲਈ ਖੋਜ ਕੀਤੀ

ਚੀਫ਼ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਨੇ ਪਦਮਨ ਬਨਾਮ ਹਨਵੰਤਾ (11) ਦੇ ਪੰਨਾ 378 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:-

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ: -

"ਸਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਵਾਜਬ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਦੌਲਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਵੇਲਚ ਬਨਾਮ ਫਿਲਿਪਸ (12) ਵਿੱਚ, ਬੈਰਨ ਪਾਰਕੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ

ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ, ਲਗਭਗ ਬੇਵਕੂਫ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਹਾਲਾਤ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।" ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਬ ਸਾਬਿਤਰੀ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਨਾਮ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਮੇਰਠ (9), ਬਾਬੂ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੈਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (13) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਖਨਊ ਬਨਾਮ ਲਾਲਾ ਕਾਲੀ ਚਰਨ (14) ਅਤੇ ਸ਼ਰਤ ਚੰਦਰ ਬਾਸਕ ਗੋਲਪਾ ਸੁੰਦਰੀ (15) ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ। **VERSUS**

ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰੰਗਨਾਇਕੀ ਅੰਮਾਲ (16) ਦੇਖੋ ਰਾਮਚੰਦਰ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਰਨ ਹਰ ਕੇਸ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਦੋਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਇਫਾਰੀ ਦਾਸਿਆ ਬਨਾਮ ਪੋਦੇਈ ਦਾਸਿਆ, (17) .

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਸੀਅਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਚਾ ਖੋਜ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਸਲ ਵਸੀਅਤ ਗੁੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਸੀਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਮ ਵਸੀਅਤ ਵਾਂਗ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ

ਵਾਲਾ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। .

ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਥਿਤ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਕਾਪੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 63 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਕਾਪੀ ਉਸ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਕਾਪੀ ਅਸਲ ਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਗਵਾਹ ਸਨ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ 1914 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਮਨੁੱਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 63 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਲਈ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ 1 ਜਨਵਰੀ, 1917 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਸਮ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 63 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੀਅਤ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਵਸੀਅਤ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਸੱਮਤ ਸੁਨੀਆ ਬਨਾਮ ਮਨੀ ਰਾਮ (18), ਹੋਰੀ ਲਾਲ ਝਾਅ ਬਨਾਮ ਮੁਸੱਮਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਸੀਲੀ ਕੁੰਵਰ (19) ਅਤੇ ਕੇਤਕੀ ਰੰਜਨ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਕਾਲੀ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ (20)। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿ ਧਾਰਾ 63 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਭਾਰਤੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦਾ

ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਅਸਲ ਵਸੀਅਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 63 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ, ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਦੀ ਧਾਰਾ (f) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਹੋਂਦ, ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਹੈ ਜੋ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 57 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 57 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਹੀ ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਖੋ, ਐੱਮ. ਇਤਿਸ਼ਾਨ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਜਮਨਾ ਪ੍ਰਸਾਦ (21)। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ। ਅਸਲੀ ਵਸੀਅਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਕਾਪੀ ਤੋਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਠਾਕੁਰਜੀ (22) ਸਲੀਮਤੁਲ ਫਾਤਿਮਾ ਬਨਾਮ ਕੋਇਲਾਸ਼ਪੋਤੀ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ (23) ਬੁਲਾਕੀਦਾਸ ਹਰਦਾਸ ਮਹੇਸਰੀ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਕੇ. ਛੋਟੂ ਪੈਕਨ (24) ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ (25) ਅਤੇ ਮਾਧੋਲਾਲ ਸਿੰਧੂ ਬਨਾਮ ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਸੋਰੈਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, (26) ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸਲ ਫਾਂਸੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। . ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਸਲੀ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਸਦੀਕ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਸਲ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵੀ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਦੀ ਔਖੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਅਨੁਵਾਦਕ)

